

I

(Ψηφίσματα, συστάσεις και γνωμοδοτήσεις)

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

535η ΣΥΝΟΔΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΟΚΕ – 60 ΧΡΟΝΙΑ ΕΟΚΕ, 23.5.2018 - 24.5.2018

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Οι επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας ως παράγοντας ένταξης των μεταναστών»

(γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)

(2018/C 283/01)

Εισηγητής: ο κ. **Giuseppe GUERINI**

Απόφαση της συνόδου ολομέλειας	21.1.2016
Νομική βάση	Άρθρο 29 παράγραφος 2 του Εσωτερικού κανονισμού Γνωμοδότηση πρωτοβουλίας
Αρμόδιο τμήμα	Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση
Υιοθετήθηκε από το τμήμα	27.4.2018
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	23.5.2018
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	535
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	186/1/2

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Οι πρόσφατες εξελίξεις του μεταναστευτικού φαινομένου έθεσαν σε δοκιμασία το σύστημα εισόδου στην Ευρωπαϊκή Ένωση, δημιουργώντας συνθήκες μιας πραγματικής «δοκιμής αντοχής» για τη μεταναστευτική και κοινωνική πολιτική και την πολιτική δημόσιας ασφάλειας της Ένωσης και των κρατών μελών.

1.2. Η ΕΟΚΕ θεωρεί αναγκαία την προώθηση συντονισμένων πολιτικών από τα θεσμικά όργανα της ΕΕ, από κοινού με τις κυβερνήσεις των κρατών μελών, με σκοπό να καταστούν πιο σαφείς, βιώσιμες και αποτελεσματικές οι μέθοδοι με τις οποίες θα μπορούν να εισέρχονται, να εγκαθίστανται, να εργάζονται, να λαμβάνουν την υπηκοότητα και να τυγχάνουν διεθνούς προστασίας άτομα από τρίτες χώρες. Η ΕΟΚΕ συνιστά να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στους μετανάστες οι οποίοι ενδέχεται να διατρέχουν τον κίνδυνο κοινωνικού αποκλεισμού, όπως π.χ. οι ασθενείς, τα άτομα με ψυχικές διαταραχές, τα άτομα με αναπηρία ή οι ηλικιωμένοι.

1.3. Η ΕΟΚΕ επισήμανε ότι οι επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας έχουν καταφέρει να προάγουν τις κοινές αρχές της δράσης τους⁽¹⁾ (χωρίς αποκλεισμούς, με βάση την επικουρικότητα και την προστασία των πλέον μειονεκτούντων ατόμων), αντιμετωπίζοντας την πρόκληση της παροχής βοήθειας στους μετανάστες με απτές προτάσεις και κινητοποιώντας τις τοπικές κοινότητες και τους πολίτες.

⁽¹⁾ Για τον ρόλο των επιχειρήσεων της κοινωνικής οικονομίας βλέπε επίσης ΕΕ C 117 της 26.4.2000, σ. 52.

1.4. Λόγω της τάσης αυτής να είναι επιχειρήσεις χωρίς αποκλεισμούς, οι επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας αναγνωρίζονται ευρύτερα και η ΕΟΚΕ ευελπιστεί ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα δώσει προτεραιότητα σε αυτές τις μορφές επιχειρήσεων κατά τη χάραξη των ενωσιακών πολιτικών και στον προγραμματισμό των ταμείων της ΕΕ, με ιδιαίτερη αναφορά στον σχεδιασμό του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, όπως τονίστηκε τόσο στη διάσκεψη για την κοινωνική οικονομία της 16ης Νοεμβρίου 2017 όσο και στην Ευρωπαϊκή σύνοδο κορυφής της 17ης Νοεμβρίου 2017 στο Γκέτεμποργκ.

1.5. Οι επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας δημιουργούν ποιοτικές θέσεις εργασίας σε τομείς υψηλής έντασης ανθρώπινου δυναμικού και, ειδικότερα, με υψηλό ποσοστό εργαζομένων από τρίτες χώρες. Στις εν λόγω επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας, η συμμετοχική διάσταση είναι σημαντική από άποψη ασφάλειας και προστασίας από τη στιγμή που δημιουργείται η οικονομική δραστηριότητα, καθώς οδηγούν στην έξοδο από την παραοικονομία και από την αδήλωτη εργασία.

1.6. Οι επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας διαδραματίζουν έτσι έναν θεμελιώδη ρόλο παρεμβαίνοντας σε τέσσερις καθοριστικές πτυχές της διαδικασίας ενσωμάτωσης των μεταναστών: α) την υγεία και τη φροντίδα, β) την κατοικία, γ) την κατάρτιση και την εκπαίδευση (παράλληλα μάλιστα με την ευαισθητοποίηση ως προς τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που συνεπάγεται η εγκατάσταση στην ΕΕ) και δ) την εργασία και την ενεργό ενσωμάτωση των μεταναστών στις κοινωνίες υποδοχής.

1.7. Δεδομένης της ιδιαίτερης τάσης τους να δραστηριοποιούνται σε υπηρεσίες παροχής φροντίδας και στις δραστηριότητες της συνεργατικής οικονομίας και της κυκλικής οικονομίας, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι οι επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας, εκτός από τη νέα απασχόληση, μπορούν επίσης να ενισχύσουν και να υποστηρίξουν την επιχειρηματικότητα και την πρόσβαση των μεταναστών και των προσφύγων. Κρίνεται σκόπιμο η ΕΕ να εξακολουθήσει να προάγει τις επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας ως έναν από τους μοχλούς της ανάπτυξης και της εργασιακής και κοινωνικής ενσωμάτωσης των μεταναστών. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ καλεί τα θεσμικά όργανα της ΕΕ να δώσουν προτεραιότητα στις πολιτικές που αφορούν τις επιχειρήσεις κοινωνικής οικονομίας, όπως επίσης αναφέρεται στη συμβολή στο πρόγραμμα εργασίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το 2018 ⁽²⁾.

1.8. Με βάση τα αποτελέσματα που αποδεικνύουν τις δυνατότητες των επιχειρήσεων της κοινωνικής οικονομίας να ευνοήσουν την εργασιακή και κοινωνική ένταξη των μεταναστών, η ΕΟΚΕ προτρέπει την ΕΕ, τα κράτη μέλη και τη διεθνή κοινότητα να καθορίσουν κίνητρα για την απασχόληση με αποδέκτες τις επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας που δραστηριοποιούνται στα θέματα ένταξης στην αγορά εργασίας.

1.9. Η ΕΟΚΕ, βασιζόμενη στην έκθεση με θέμα την πρόοδο των δράσεων, η οποία παρουσιάστηκε τον Νοέμβριο του 2017, επιβεβαιώνει την ανάγκη συντονισμένης προσέγγισης από την ΕΕ και τα κράτη μέλη της ⁽³⁾. Συγκεκριμένα, είναι προφανές ότι, ελλείψει αποτελεσματικού συστήματος εισόδου για τους μετανάστες, θα συνεχιστεί η καταχρηστική χρήση των αιτήσεων διεθνούς προστασίας που παρατηρήσαμε κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών. Η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή στο γεγονός ότι οι περιπτώσεις κατάχρησης του συστήματος διεθνούς προστασίας δεν δικαιολογούν την εισαγωγή από ορισμένα κράτη μέλη περιορισμών στη δυνατότητα των υπηκόων τρίτων χωρών να υποβάλλουν αίτηση ασύλου στην επικράτειά τους.

1.10. Η ΕΟΚΕ παροτρύνει την Επιτροπή και το Συμβούλιο να προωθήσουν περαιτέρω τον συντονισμό με τα κράτη προέλευσης και διέλευσης των μεταναστευτικών ρευμάτων, προκειμένου να δημιουργηθούν προοπτικές βελτίωσης των συνθηκών ζωής, ιδίως για τους πληθυσμούς που μετακινούνται για οικονομικούς λόγους ή εξαιτίας των λιμών και της κλιματικής αλλαγής, ενώ θα ήταν σκόπιμη μια περισσότερο αποφασιστική ευρωπαϊκή εξωτερική πολιτική έναντι των χωρών στις οποίες πόλεμοι, δικτατορίες και διώξεις προκαλούν τη φυγή των πληθυσμών.

1.11. Ειδικότερα, η ΕΟΚΕ καλεί την ΕΕ να αντιμετωπίσει το μεταναστευτικό φαινόμενο με βάση τα αίτια που προκαλούν την ανάγκη μετακίνησης των ανθρώπων, όπως η φτώχεια, οι πόλεμοι, οι διακρίσεις και η κλιματική αλλαγή. Μια τέτοια δράση προϋποθέτει αναπόφευκτα την περαιτέρω ενίσχυση των προσπαθειών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο πλαίσιο της διπλωματίας και της διεθνούς συνεργασίας για την ανάπτυξη καθώς και ένα πραγματικό «έκτακτο σχέδιο επενδύσεων για την αναπτυξιακή συνεργασία».

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Οι επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας αποτελούν καθοριστικό παράγοντα της ευρωπαϊκής οικονομίας και κοινωνίας, αντιπροσωπεύουν πλούτο για την πολυμορφία της Ένωσης και συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων της στρατηγικής για την Ευρώπη 2020, οικοδομώντας μια πιο έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς Ευρώπη ⁽⁴⁾.

⁽²⁾ EESC contribution to the Commission's 2018 work programme, ειδικότερα δε το σημείο 2.4.6 και τα επόμενα.

⁽³⁾ «Progress report on the European Agenda on Migration».

⁽⁴⁾ EE C 318 της 23.12.2009, σ. 22.

2.2. Οι επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας έχουν συμβάλει σημαντικά στην αντιμετώπιση των αλλαγών που έχουν επέλθει στην κοινωνία. Πράγματι, πολλές επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας είναι παρούσες σε πολλούς τομείς της κοινωνίας και έχουν αναλάβει καινοτόμες πρωτοβουλίες για να ανταποκριθούν στις αυξανόμενες ανάγκες συνδρομής και φροντίδας των εξαρτώμενων ατόμων, ειδικότερα δε των ηλικιωμένων και των ατόμων με αναπηρία. Σε πολλές περιπτώσεις, το έπραξαν με την αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στον κόσμο της εργασίας, όχι μόνο με την άμεση συμμετοχή τους στις επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας, αλλά και με τη δημιουργία νέων υπηρεσιών φροντίδας για παιδιά και για τις οικογένειες⁽⁵⁾. Ταυτόχρονα, οι επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας δημιουργούν ευκαιρίες απασχόλησης για μειονεκτούντα άτομα με έμφαση σε όσους διατρέχουν τον κίνδυνο του σοβαρού κοινωνικού αποκλεισμού όπως τα άτομα με αναπηρία, τα άτομα με ψυχικές διαταραχές ή με εξάρτηση από το αλκοόλ ή από ναρκωτικές ουσίες. Οι επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας επιβεβαιώνονται ως καθοριστικής σημασίας παράγοντας για την προώθηση του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου⁽⁶⁾.

2.3. Μεταξύ των προκλήσεων που κλήθηκε να αντιμετωπίσει η ΕΕ τα τελευταία έτη, ιδιαίτερη σημασία είχε η διαχείριση του αυξανόμενου μεταναστευτικού ρεύματος με τα εκατομμύρια ανθρώπων που πέρασαν από τα σύνορα της ηπείρου επιχειρώντας να διαφύγουν από τον πόλεμο, την πείνα, τις διώξεις, ή τις αντίξοες συνθήκες διαβίωσης εξαιτίας της κλιματικής αλλαγής. Το φαινόμενο έθεσε σε δοκιμασία το σύστημα εισόδου των κρατών μελών, τις μεταναστευτικές και κοινωνικές πολιτικές και την πολιτική δημόσιας ασφάλειας. Κατά μία έννοια, οι πολιτικές μετανάστευσης της ΕΕ υπόκεινται σε «δοκιμασία προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων»: είναι σημαντικό να εκμεταλλευτούμε αυτήν την ευκαιρία για να αναλύσουμε προσεκτικά τις αντιδράσεις που δημιουργεί το σύστημα και τα σήματα που παράγει, προκειμένου να προωθηθούν ειδικές παρεμβάσεις και να αυξηθεί η αποδοτικότητα και η αποτελεσματικότητα των πολιτικών της ΕΕ.

2.4. Η ενσωμάτωση των νεοεισερχόμενων είναι μια δυναμική διαδικασία που μεταβάλλεται με την πάροδο του χρόνου, εξελισσόμενη παράλληλα με το οικονομικό, κοινωνικό και πολιτιστικό πλαίσιο της χώρας στην οποία εγκαθίστανται οι άνθρωποι αυτοί. Η διαδικασία αυτή θέτει ερωτήματα στην Ένωση, τα κράτη μέλη και την ευρωπαϊκή κοινωνία, που αφορούν κυρίως τον τρόπο με τον οποίο οι μη Ευρωπαίοι πολίτες μπορούν να εισέρχονται, να εγκαθίστανται, να ζουν και να εργάζονται στην Ένωση, καθώς και πως αποκτούν πρόσβαση στη διεθνή προστασία.

2.5. Οι επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας, παρά τις διαφορετικές δομές με τις οποίες δραστηριοποιούνται στα διάφορα εθνικά πλαίσια, κατάφεραν να προαγάγουν τις κοινές αρχές της δράσης τους χωρίς αποκλεισμούς, με βάση την επικουρικότητα και την προστασία των πλέον μειονεκτούντων ατόμων, αντιμετωπίζοντας την πρόκληση της παροχής βοήθειας στους μετανάστες με δραστικό τρόπο.

2.6. Μεταξύ των κύριων χαρακτηριστικών των παρεμβάσεων που πραγματοποιούν οι επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας, επισημαίνεται η ικανότητά τους να κινητοποιούν και να προωθούν τη συμμετοχή των τοπικών κοινωνιών, δημιουργώντας δίκτυα και συνεργασίες που βελτιώνουν τις σχέσεις με τις κεντρικές και τοπικές αρχές για την οργάνωση διαδικασιών παροχής βοήθειας και ενσωμάτωσης, οι οποίες γίνονται καλύτερα αποδεκτές από τους τοπικούς πληθυσμούς.

2.7. Οι επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας διαδραματίζουν έτσι έναν θεμελιώδη ρόλο παρεμβαίνοντας σε τέσσερις καθοριστικές πτυχές της διαδικασίας ενσωμάτωσης των μεταναστών: α) την υγεία και τη φροντίδα, β) την κατοικία, γ) την κατάρτιση και την εκπαίδευση (παράλληλα μάλιστα με την ευαισθητοποίηση ως προς τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που συνεπάγεται η εγκατάσταση στην ΕΕ) και δ) την εργασία και την ενεργό ενσωμάτωση των μεταναστών στις κοινωνίες υποδοχής. Με αυτόν τον τρόπο, οι επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας και οι οργανώσεις της κοινωνίας πολιτών δημιουργούν χώρους συνάντησης μεταξύ Ευρωπαίων πολιτών και νεοαφιχθέντων, ενθαρρύνοντας τον διάλογο και συμβάλλοντας έτσι στη μείωση των προκαταλήψεων και του φόβου.

3. Η κατάσταση της μετανάστευσης στην Ευρώπη τα τελευταία έτη

3.1. Η πλαισίωση του μεταναστευτικού φαινομένου είναι μια περίπλοκη διαδικασία, δεδομένου ότι χαρακτηρίζεται από συνεχή εξέλιξη. Οι πόλεμοι, η παρουσία δικτατορικών καθεστώτων, η κλιματική αλλαγή και οι συνθήκες ακραίας φτώχειας και στέρησης έχουν δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για την κατάσταση που βιώνουμε σήμερα.

3.2. Σύμφωνα με τα Ηνωμένα Έθνη, 244 εκατομμύρια και πλέον άνθρωποι, ήτοι το 3,3 % του παγκόσμιου πληθυσμού, πέρασαν το 2015 τα σύνορα της χώρας καταγωγής τους αναζητώντας πολιτικό άσυλο, εργασία και πιο ευνοϊκές οικονομικές και κλιματικές συνθήκες⁽⁷⁾.

3.3. Η Ευρώπη είδε να αυξάνεται τα τελευταία χρόνια ο αριθμός των ανθρώπων που επιχειρούν να εισέλθουν σε αυτή. Σε απόλυτους αριθμούς, από τα στοιχεία της Eurostat για το 2015 προκύπτει ότι οι προερχόμενοι από τρίτες χώρες μετανάστες στην ΕΕ των 28 ήταν 2,7 εκατομμύρια, εκ των οποίων 56 % άνδρες και 44 % γυναίκες.

⁽⁵⁾ Σε πολλές περιπτώσεις, αυτές οι δραστηριότητες θα είχαν πραγματοποιηθεί στο πλαίσιο της οικογένειας σχεδόν αποκλειστικά από τη γυναίκα εμποδίζοντας τη συμμετοχή της στον κόσμο της εργασίας.

⁽⁶⁾ ΕΕ C 24 της 28.1. 2012, σ. 1.

⁽⁷⁾ <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N17/002/18/PDF/N1700218.pdf?OpenElement>.

3.4. Το πρωτοφανές ρεύμα επηρεάζεται κυρίως από την αστάθεια που προκαλεί ο πόλεμος τόσο σε χώρες όπου μαινόνται συγκρούσεις, όπως η Συρία, όσο και σε χώρες στις οποίες η διαδικασία σταθεροποίησης μετά τον πόλεμο συναντά ακόμη μεγάλες δυσκολίες, όπως το Ιράκ και το Αφγανιστάν. Πράγματι, αυτές είναι οι χώρες από τις οποίες προήλθε το 2016 περίπου το 54 % των μεταναστών που αναζήτησαν καταφύγιο στις χώρες της Ένωσης⁽⁸⁾.

3.5. Πέραν τούτου, σημαντική παραμένει η μετανάστευση ανθρώπων που ζουν σε πολύ δυσχερείς οικονομικές και περιβαλλοντικές συνθήκες στη χώρα καταγωγής τους. Σε πολλές περιπτώσεις πρόκειται για ανθρώπους που προέρχονται από την αφρικανική ήπειρο, το μεταναστευτικό ρεύμα των οποίων έχει επηρεάσει την αυξανόμενη αστάθεια των χωρών στις νότιες ακτές της Μεσογείου.

3.6. Στο πλαίσιο αυτό, στο σύστημα κανόνων που προβλέπονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση έχουν επισημανθεί ορισμένα κενά και δυσκολίες που αποδεικνύουν την ανεπαρκή διαχείριση των εξωτερικών συνόρων της Ένωσης και την ακαταλληλότητα των ρυθμίσεων για τις εισόδους, αναδεικνύοντας την ανάγκη αναθεώρησης των αρχών και των μεθόδων προσανατολισμού της δράσης των κρατών μελών.

3.7. Η ΕΟΚΕ έχει πραγματευτεί επανειλημμένα το θέμα των μεταναστευτικών πολιτικών⁽⁹⁾ και εκφράζει την ικανοποίησή της για την πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που υιοθέτησε το Ευρωπαϊκό πρόγραμμα δράσης για τη μετανάστευση. Συγκεκριμένα, στην έκθεση του Νοεμβρίου 2017, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρενέβη για να διευκολύνει τον καλύτερο συντονισμό μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ και για να ξαναρχίσει τον διάλογο με τις χώρες προέλευσης και διέλευσης των μεταναστών⁽¹⁰⁾. Η ΕΟΚΕ θα επιθυμούσε την αναθεώρηση του μηχανισμού των ποσοτώσεων λόγω της δύσκολης εφαρμογής του.

3.8. Είναι, συνεπώς, σημαντική η αναθεώρηση του πλαισίου των κανόνων που επιτρέπουν στους μετανάστες να αναζητούν νόμιμες διαδρομές εισόδου στην ΕΕ, παρέχοντας προστασία σε όσους ζητούν άσυλο και δίνοντας την ευκαιρία σε όσους επιχειρούν να διαφύγουν από αντίξοες κλιματικές και οικονομικές συνθήκες να βρουν στην Ευρώπη έναν τόπο προορισμού και να συμβάλουν στην ανάπτυξη της ΕΕ με την κατοχύρωση των δικαιωμάτων τους. Μια τέτοια δράση θα έθετε σε εφαρμογή τις συστάσεις των Ηνωμένων Εθνών για ένα μεταναστευτικό φαινόμενο «που είναι προς το συμφέρον όλων να συντελείται με ασφάλεια, νομιμότητα και ελεγχόμενο τρόπο και όχι παρανόμως»⁽¹¹⁾.

3.9. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τα συμπεράσματα της άτυπης συνόδου των αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων που διεξήχθη στο Γκέτεμποργκ στις 17 Νοεμβρίου, στην οποία συζητήθηκε το ζήτημα της οικοδόμησης του μέλλοντος της Ευρώπης με έμφαση στις ίσες ευκαιρίες στην εργασία και την ανάπτυξη. Η ΕΟΚΕ τονίζει επίσης τη σημασία της εκδήλωσης με τίτλο «Ο ρόλος της κοινωνικής οικονομίας στο μέλλον της εργασίας», με την οποία κηρύχθηκε η έναρξη των εργασιών της συνόδου στο Γκέτεμποργκ, σημειώνοντας τη συμβολή της κοινωνικής οικονομίας στην υποστήριξη των πολιτικών της ΕΕ.

3.10. Ενθαρρυντική είναι επίσης η συμφωνία μεταξύ του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, η οποία αναγνωρίζει μεταξύ των προτεραιοτήτων παρέμβασης στον προϋπολογισμό της ΕΕ για το 2018 την «τόνωση της οικονομικής ανάπτυξης και της δημιουργίας θέσεων εργασίας, η ενίσχυση της ασφάλειας και η αντιμετώπιση των προβλημάτων που δημιουργεί η μετανάστευση»⁽¹²⁾.

3.11. Η ΕΟΚΕ παροτρύνει τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα που διαπιστώθηκαν κατά την εφαρμογή του κανονισμού του Δουβλίνου. Στις 16 Νοεμβρίου 2017 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκρινε ψήφισμα που προτείνει άξονες εργασίας για την αναθεώρηση του παρόντος κανονισμού, με σημαντική αναφορά στη συμμετοχή όλων των κρατών μελών στον αυτόματο και μόνιμο μηχανισμό τοποθέτησης.

4. Μετατροπή των προβλημάτων σε ευκαιρίες: οι επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας ως κινητήριοι μοχλοί στήριξης και ενσωμάτωσης

4.1. Ένας από τους παράγοντες που δεν επιτρέπουν στους νεοεισερχόμενους να ενταχθούν σε μια διαδικασία ενσωμάτωσης, ώστε να συμβάλλουν στην οικονομική και κοινωνική ζωή των κοινοτήτων στις οποίες εγκαθίστανται, εντοπίζεται στην αβεβαιότητα του καθεστώτος τους και του απαιτούμενου χρόνου για την εξέταση των αιτήσεων ασύλου.

⁽⁸⁾ Στοιχεία Eurostat — από την «Έκθεση σχετικά με τη διεθνή προστασία» που επιμελήθηκαν οι ANCI, Caritas italiana, Cittalia, Fondazione Migrantes, Servizio centrale dello SPRAR, σε συνεργασία με την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες, βλέπε επίσης <http://ec.europa.eu/eurostat/web/asylum-and-managed-migration/data/main-tables>.

⁽⁹⁾ <https://www.eesc.europa.eu/en/policies/policy-areas/migration-and-asylum/opinions>

⁽¹⁰⁾ Βλέπε υποσημείωση 2.

⁽¹¹⁾ Report of the Special Representative on Migration of the Secretary General of UN, 3 Φεβρουαρίου 2017.

⁽¹²⁾ <http://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2017/11/18/2018-eu-budget-agreement-reached/>

4.2. Ο περιορισμός των νεοεισερχόμενων στο πλαίσιο της ανθρωπιστικής βοήθειας για πολλά έτη, χωρίς πρόσβαση στην εκπαίδευση, στην επαγγελματική κατάρτιση και σε ευκαιρίες απόκτησης εισοδήματος, εμποδίζει την ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου τους και περιορίζει την ικανότητά τους να συμβάλλουν θετικά στην οικονομία και στην κοινωνία της χώρας που τους φιλοξενεί⁽¹³⁾. Προς αυτήν την κατεύθυνση, η ΕΟΚΕ έχει τονίσει την καθοριστική σημασία των επιχειρήσεων της κοινωνικής οικονομίας στην αποτροπή της ριζοσπαστικοποίησης και στην εμπέδωση κοινών αξιών όπως η ειρήνη και η αποφυγή της βίας⁽¹⁴⁾.

4.3. Η ΕΟΚΕ ελπίζει ότι στη συζήτηση θα εξεταστεί και η ανάγκη ελέγχου της αποτελεσματικότητας των υφιστάμενων μηχανισμών υποβολής αιτήσεων εισόδου από υπηκόους τρίτων χωρών που επιθυμούν να εγκατασταθούν στην ΕΕ για λόγους εργασίας.

4.4. Εξίσου σημαντικό είναι να αντιμετωπίσει η Ευρωπαϊκή Ένωση το μεταναστευτικό φαινόμενο με βάση τα αίτια που προκαλούν την ανάγκη μετακίνησης των πληθυσμών, όπως η φτώχεια, οι πόλεμοι, οι διακρίσεις και η κλιματική αλλαγή. Μια τέτοια δράση προϋποθέτει αναπόφευκτα την ενίσχυση των προσπαθειών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο πλαίσιο της διπλωματίας και της διεθνούς συνεργασίας για την ανάπτυξη.

4.5. Αν και η χρήση της υπήρξε μάλλον περιορισμένη, μια αναθεώρηση του συστήματος της μπλε κάρτας μπορεί να ανταποκριθεί στις ανάγκες νέων νόμιμων δυνατοτήτων εισόδου στην Ένωση. Πράγματι, η ΕΟΚΕ επισήμανε ότι είναι αναγκαία μια ευρωπαϊκή στρατηγική για την προσέλκυση εργαζομένων από τρίτες χώρες, προκειμένου να διασφαλιστεί η ανάπτυξη και η ευημερία στην Ένωση. Για τον σκοπό αυτό πρέπει να ληφθεί υπόψη η επίδραση της μετανάστευσης στις χώρες προέλευσης των μεταναστών, οι οποίες θα πρέπει να υποστηριχθούν στην περαιτέρω ανάπτυξή τους καθώς και στο επίπεδο των εκπαιδευτικών τους συστημάτων⁽¹⁵⁾. Η ΕΟΚΕ συνιστά την εξέταση του ενδεχόμενου διεύρυνσης του φάσματος των δυνητικών δικαιούχων της μπλε κάρτας, λαμβάνοντας ιδίως υπόψη όσους επιθυμούν να ξεκινήσουν μια επιχειρηματική δραστηριότητα, με έμφαση παράλληλα στην κοινωνική επιχειρηματικότητα.

4.6. Σε πολλές περιπτώσεις, η κοινωνία των πολιτών έχει κινητοποιηθεί για την προώθηση διαδικασιών νομιμότητας και διαφάνειας, συνεργαζόμενη με τους θεσμούς σε τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο και εκπέμποντας ενθαρρυντικά μηνύματα. Η πρωτοβουλία Corridoi umanitari («Ανθρωπιστικοί διάδρομοι») που ανέλαβαν στην Ιταλία η Comunità Sant'Egidio, η Ομοσπονδία Ευαγγελικών Εκκλησιών της Ιταλίας, η οργάνωση Tavola Valdese και η ιταλική κυβέρνηση είναι ένα σημαντικό παράδειγμα πειραματικής δράσης. Με τον τρόπο αυτό, από τον Φεβρουάριο του 2016 μέχρι σήμερα πάνω από 1 000 άτομα μπόρεσαν να ενταχθούν σε μια διαδικασία διεθνούς προστασίας και να λάβουν υποστήριξη στη διαχείριση των αιτήσεών τους πριν ξεκινήσουν το ταξίδι τους προς κάποια χώρα της ΕΕ⁽¹⁶⁾.

4.7. Για τη χάραξη των μελλοντικών πολιτικών μετανάστευσης, ενδείκνυται να ληφθούν υπόψη αυτές οι πιλοτικές παρεμβάσεις. Ειδικότερα, θα ήταν σκόπιμος ένας καλύτερος συντονισμός μεταξύ διεθνών θεσμικών οργάνων, αφενός για τη μη περιστασιακή διαχείριση αυτών των μορφών εισόδου και, αφετέρου, για την αποφυγή διακρίσεων μεταξύ των «λίγων εκλεκτών», που μπορούν να επωφεληθούν των ανθρωπιστικών διαδρόμων με ευρεία προστασία ακόμη και στη διαδικασία μετά το στάδιο της «υποδοχής», και των πολλών που δεν έχουν πρόσβαση στις διαδικασίες και οι οποίοι παραμένουν θύματα των διακινήτων και των παράνομων μεθόδων.

4.8. Η συμβολή των επιχειρήσεων της κοινωνικής οικονομίας είναι καθοριστική λόγω του έργου κοινωνικής και εργασιακής ενσωμάτωσης που μπορούν να αναπτύξουν, ενεργοποιώντας τις δυνατότητες των μεταναστών που —στην πλειονότητα των περιπτώσεων— αποφασίζουν να εγκαταλείψουν τη χώρα καταγωγής ακριβώς για να αναζητήσουν καλύτερες συνθήκες ζωής και ευκαιρίες εργασίας.

4.9. Ο σημαντικός ρόλος των μεταναστών στην ΕΕ έχει αναγνωριστεί σε πολλές περιπτώσεις, με την έκφραση, επί παραδείγματι, της ελπίδας για ενίσχυση της δημιουργικότητας και των καινοτόμων δυνατοτήτων τους. Η επίτευξη του στόχου αυτού αποτελεί προϋπόθεση για την αύξηση των θέσεων εργασίας, αλλά, παράλληλα, ενισχύει τη διεθνοποίηση των παραγωγικών τομέων και ευνοεί τη δημιουργία ακόμη και εμπορικών δεσμών με τις χώρες προέλευσης των μεταναστών⁽¹⁷⁾. Ως εκ τούτου, η ενίσχυση της χωρίς αποκλεισμούς ικανότητας του ευρωπαϊκού οικονομικού και κοινωνικού ιστού των μεταναστών είναι επίσης ζωτικής σημασίας για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των ευρωπαϊκών πολιτικών για τις ΜΜΕ, ιδίως όσον αφορά την ικανότητα αντιμετώπισης ολοένα και πιο παγκοσμιοποιημένων αγορών, όπως επισημαίνεται στη σχετική γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ⁽¹⁸⁾.

⁽¹³⁾ Framework for durable solutions for refugees and persons of concern, Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες, Μάιος 2003, Γενεύη.

⁽¹⁴⁾ ΕΕ C 129 της 11.4. 2018, σ. 11.

⁽¹⁵⁾ ΕΕ C 75 της 10.3.2017, σ. 75.

⁽¹⁶⁾ <http://www.santegidio.org/pageID/11676/Corridoi-umanitari.html>.

⁽¹⁷⁾ ΕΕ C 351 της 15.11.2012, σ. 16.

⁽¹⁸⁾ ΕΕ C 345 της 13.10.2017, σ. 15.

4.10. Σε πολλές περιπτώσεις, οι επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας αποτέλεσαν σημαντικό παράγοντα για την αναγνώριση αυτού του θετικού οικονομικού και κοινωνικού ρόλου των μεταναστών, καθώς δημιουργούν ποιοτικές θέσεις εργασίας τόσο σε τομείς υψηλής έντασης εργασίας όσο και σε κλάδους τεχνολογικής καινοτομίας και ψηφιοποίησης. Στις πιο σημαντικές δραστηριότητες συγκαταλέγονται ασφαλώς εκείνες που αφορούν τη φροντίδα των ανθρώπων, τη διασφάλιση της πρόσβασης στις κοινωνικές υπηρεσίες, σε υπηρεσίες φροντίδας για παιδιά και, γενικότερα, στη φροντίδα των μη αυτόνομων ατόμων και των ανθρώπων που κινδυνεύουν με κοινωνικό αποκλεισμό. Σε πολλές περιπτώσεις οι τομείς αυτοί είναι εκείνοι με το υψηλότερο ποσοστό εργαζομένων από τρίτες χώρες.

4.11. Σε ορισμένους τομείς, ωστόσο, όπως στις υπηρεσίες φροντίδας, στους εργάτες γης, στις κατασκευές και στην εστίαση, εξακολουθούν να υπάρχουν πολλοί θύλακες αδήλωτης εργασίας και, ακριβώς για τον λόγο αυτό, είναι σημαντικό να υποστηριχθεί η παρουσία επιχειρήσεων της κοινωνικής οικονομίας, οι οποίες έχουν αποδείξει ότι μπορούν να συμβάλουν ουσιαστικά στην ενσωμάτωση και στη νομιμοποίηση των συμβάσεων εργασίας, αναδεικνύοντας την προσφορά των μεταναστών, κατοχυρώνοντας τα δικαιώματα των εργαζομένων σε αυτούς τους κλάδους (σύμφωνα με τις σχετικές ευρωπαϊκές πολιτικές) και να καταπολεμώντας την κατάχρηση των προσόντων των αυτοαπασχολούμενων⁽¹⁹⁾.

4.12. Στον τομέα της φροντίδας κατ' οίκον, όπου επικρατεί η παρουσία γυναικών που απασχολούνται άμεσα σε οικιακές εργασίες στις οικογένειες, συχνά δημιουργούνται συνθήκες που εμποδίζουν την επαγγελματική εξέλιξη. Μια πρόσφατη μελέτη σχετικά με τους δείκτες της επιχειρηματικότητας των μεταναστριών, απέδειξε ότι η απουσία αναγνώρισης των δεξιοτήτων τους είναι ένα από τα στοιχεία που οδηγεί στην αυτοαπασχόληση⁽²⁰⁾. Στους τομείς αυτούς, οι επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας, αν υποστηριχθούν με κατάλληλες δημόσιες πολιτικές, μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο για τη νομιμοποίηση της εργασίας και την ενίσχυση των ευκαιριών ανάπτυξης των μεταναστών.

4.13. Πολλές επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας που ασχολούνται με την εργασιακή ένταξη μειονεκτούντων ατόμων, δραστηριοποιούνται σε τομείς που ανήκουν στην αποκαλούμενη κυκλική οικονομία: διαφοροποιημένη συλλογή και επεξεργασία αποβλήτων, ανάκτηση και ανακύκλωση υλικών, κοινωνική γεωργία και συντήρηση δημόσιων χώρων πρασίνου. Οι τομείς αυτοί αποτελούν μια σημαντική ζώνη απασχόλησης και η μεθοδολογία των επιχειρήσεων ένταξης στην αγορά εργασίας φαίνεται να είναι ιδιαίτερα αποτελεσματική ακόμη και για την εργασιακή ένταξη μεταναστών.

4.14. Η απασχόληση των μεταναστών επιτρέπει σε πολλές περιπτώσεις την αναστροφή διαδικασιών κοινωνικού αποκλεισμού και πολιτισμικών απωλειών της ΕΕ, δίνοντας νέα πνοή σε παραδοσιακά επαγγέλματα και στη βιοτεχνία που αντιμετωπίζουν δυσκολίες ανανέωσης των γενεών⁽²¹⁾. Για του λόγου το αληθές, πολλές από τις βιοτεχνίες και μικρές εμπορικές επιχειρήσεις ιδρύονται από πολίτες που είναι μετανάστες.

4.15. Στα προγράμματα φιλοξενίας μεταναστών, πολλές οργανώσεις της κοινωνικής οικονομίας έχουν συνάψει συμφωνίες με τους κεντρικούς θεσμικούς φορείς και τις τοπικές αρχές για την άρση των προβλημάτων που διαπιστώθηκαν στο σύστημα και τη διευκόλυνση της κατανομής των νεοεισερχόμενων στη χώρα, εισάγοντας την έννοια της «ευρείας υποδοχής» με στόχο την ενίσχυση δικαιων μηχανισμών κατανομής στις τοπικές κοινότητες⁽²²⁾.

4.16. Στα προγράμματα αυτά δόθηκε προτεραιότητα στην ενεργοποίηση διαδικασιών ενσωμάτωσης των μεταναστών, θεσπίζοντας μαθήματα γλώσσας, διαδικασίες αξιολόγησης των δεξιοτήτων και σεμινάρια επαγγελματικής κατάρτισης. Κατ' αυτόν τον τρόπο, επιτυγχάνεται η βελτίωση μηχανισμών αναγνώρισης των προγραμμάτων σπουδών ή της προηγούμενης επαγγελματικής εμπειρίας που χρησιμεύουν στην ενίσχυση των δυνατοτήτων απασχόλησης των νεοεισερχομένων.

4.17. Ορισμένες από αυτές τις πρακτικές «ευρείας υποδοχής» συμβάλλουν στην ανανέωση του πληθυσμού απομακρυσμένων περιοχών, κυρίως ορεινών, στις οποίες η παρουσία μεταναστών συμβάλλει στη διατήρηση οικονομικών δραστηριοτήτων και υπηρεσιών (αρχής γενομένης από τα σχολεία) που περιορίζουν τον κίνδυνο εγκατάλειψης. Σε κάθε περίπτωση, η επιτυχία των μέτρων αυτών προϋποθέτει πολιτικές για την απασχόληση και τη στέγαση.

⁽¹⁹⁾ Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη δημιουργία ευρωπαϊκής πλατφόρμας με σκοπό την ενίσχυση της συνεργασίας για την πρόληψη και την αποτροπή της αδήλωτης εργασίας, COM(2014) 221 final· ΕΕ C 161 της 6.6.2013, σ. 14· ΕΕ C 125 της 21.4.2017, σ. 1.

⁽²⁰⁾ Corsi, M., De Angelis, M., Frigeri, D., working paper, *The determinants of entrepreneurship for migrants in Italy. Do Italian migrants become entrepreneurs by «opportunity» or through «necessity»?* Βλέπε επίσης Διεθνής Οργάνωση Εργασίας, *Cooperatives and the world of work n. 2, Cooperating out of isolation: domestic workers' cooperatives.*

⁽²¹⁾ ΕΕ C 351 της 15.11.2012, σ. 16.

⁽²²⁾ <http://www.interno.gov.it/it/notizie/carta-buona-accoglienza-nuovo-modello-integrazione>.

4.18. Οι επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας μπορούν να χρησιμεύσουν στις περιπτώσεις αυτές ως δίκτυο σύνδεσης με τον κόσμο της παραδοσιακής επιχειρηματικότητας, επιτρέποντας στους μετανάστες να ενταχθούν στον κόσμο της εργασίας μέσω ειδικά μελετημένων προγραμμάτων κατάρτισης και πρακτικής άσκησης⁽²³⁾.

4.19. Υπό την έννοια αυτή, το μοντέλο που δημιούργησαν οι συνεταιριστικές επιχειρήσεις ήταν ασφαλώς αυτό που προσέλκυσε το μεγαλύτερο ενδιαφέρον των ερευνητών, οι οποίοι διερεύνησαν διεξοδικά τον ρόλο των συνεταιρισμών σε σχέση με τους μετανάστες. Στις εν λόγω επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας, η συμμετοχική διάσταση είναι σημαντική από άποψη ασφάλειας και προστασίας από τη στιγμή που δημιουργείται η οικονομική δραστηριότητα, καθώς οδηγούν στην έξοδο από την παραοικονομία και από την αδήλωτη εργασία.

4.20. Σε ειδική ανάλυση που διεξήγαγε η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας περιγράφει τα πεδία στα οποία η παρέμβαση των συνεταιρισμών επηρεάζει θετικά την ένταξη μεταναστών και προσφύγων, ήτοι: εργασιακή ένταξη· φροντίδα και υποστήριξη· εκπαίδευση και κατάρτιση· υποστήριξη καθημερινής ζωής και αυτονομίας· πρόσβαση στην αγορά· πρόσβαση στις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες· νομική συνδρομή και παροχή συμβουλών· υποστήριξη σε βασικές ανάγκες⁽²⁴⁾.

4.21. Κατά την πρώτη και τη δεύτερη *Ευρωπαϊκή ημέρα των επιχειρήσεων της κοινωνικής οικονομίας* που διοργάνωσε η ΕΟΚΕ το 2016 και το 2017, συγκεκριμένες περιπτώσιολογικές μελέτες επέστησαν την προσοχή στο ζήτημα των μεταναστών⁽²⁵⁾ επισημαίνοντας την ενεργοποίηση προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης και ένταξης στην αγορά εργασίας, ιδίως όσον αφορά τις γυναίκες μετανάστριες.

4.22. Τη σημασία των επιχειρήσεων της κοινωνικής οικονομίας για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της μετανάστευσης αναγνώρισε και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αφιερώνοντας τον *Διαγωνισμό κοινωνικής καινοτομίας* του 2016 σε ιδέες για την υποδοχή και την ενσωμάτωση των μεταναστών⁽²⁶⁾. Η ΕΟΚΕ ελπίζει ότι το ενδιαφέρον της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για πρωτοβουλίες που αφορούν τη μετανάστευση θα έχει χρονική συνέχεια και θα καταστεί προτεραιότητα κατά τη χάραξη των ενωσιακών πολιτικών.

4.23. Εκτός από τον σημαντικό ρόλο που διαδραματίζουν για την ένταξη στην αγορά εργασίας, την εκπαίδευση, την κατάρτιση και την υποστήριξη, πολλές επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας δραστηριοποιούνται και στο πλαίσιο των προγραμμάτων για την παροχή πρόσβασης σε κατοικία πολλών μεταναστών και, ιδίως, των προσφύγων και των αιτούντων άσυλο. Αυτό το μοντέλο διαχείρισης ακινήτων από τις επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας έχει λάβει σημαντικές οικονομικές διαστάσεις σε χώρες όπως η Ιταλία, με χιλιάδες ακίνητα να διατίθενται σε προγράμματα κοινωνικής ενσωμάτωσης, τα οποία συχνά χρησιμεύουν και για την αναβάθμιση περιθωριοποιημένων συνοικιών ή περιοχών.

4.24. Τέλος, οι επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας και η κοινωνία των πολιτών στο σύνολό τους διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας, μειώνοντας σημαντικά τις δυσκολίες πρόσβασης σε υπηρεσίες μέριμνας. Η ΕΟΚΕ καλεί τα κράτη μέλη να εξασφαλίσουν στους μετανάστες πλήρη πρόσβαση στα συστήματα υγείας και σε κοινωνικές υπηρεσίες χωρίς διακρίσεις όσον αφορά το καθεστώς τους.

5. Περαιτέρω σκέψεις της μόνιμης ομάδας για τις επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας της ΕΟΚΕ

5.1. Οι επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας παρουσιάζουν μια ιδιαίτερη τάση και ευαισθησία παρέμβασης στους τομείς της παροχής φροντίδας, της διαχείρισης των πολιτιστικών και περιβαλλοντικών μνημείων, στις δραστηριότητες της οικονομίας του διαμοιρασμού και της κυκλικής οικονομίας. Οι επιχειρήσεις αυτές μπορούν να αποτελέσουν έναν αξιόλογο σύμμαχο για την προώθηση πολιτικών «οικολογικής μετάβασης» του ευρωπαϊκού μοντέλου ανάπτυξης, δημιουργώντας μάλιστα στους εν λόγω τομείς δραστηριότητας μια σημαντική ζώνη νέας απασχόλησης.

5.2. Οι επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας υποστηρίζουν και ενισχύουν την τάση προς την επιχειρηματικότητα των ανθρώπων και διευκολύνουν την πρόσβασή τους στις οικονομικές δραστηριότητες, ακόμη και αν δεν διαθέτουν αρχικό κεφάλαιο για την έναρξη μιας δραστηριότητας. Αυτό ισχύει κατά κύριο λόγο για τις επιχειρήσεις συνεταιριστικού τύπου και, για τον λόγο αυτό, θα ήταν σκόπιμο και σημαντικό να ενταχθούν προγράμματα προώθησης των επιχειρήσεων της κοινωνικής οικονομίας στα προγράμματα αναπτυξιακής συνεργασίας που υλοποιεί η ΕΕ στις αναπτυσσόμενες χώρες.

⁽²³⁾ Εσωτερικές μελέτες, Κοινοπραξία «Veneto Insieme». Για περισσότερες πληροφορίες <http://venetoinsieme.it/>.

⁽²⁴⁾ *Literature review «Cooperatives and Refugees»*, Διεθνής Οργάνωση Εργασίας, 2016 (αδημοσίευτο).

⁽²⁵⁾ Ειδικότερα το πρόγραμμα Okus Doma το 2016 και το πρόγραμμα Solidarity Salt το 2017 (βλέπε επίσης <https://www.eesc.europa.eu/el/node/51943>).

⁽²⁶⁾ http://ec.europa.eu/growth/content/4-social-innovators-win-%E2%82%AC200000-2016-european-social-innovation-competition-0_el βλέπε επίσης: <http://eusc-2016.challenges.org/how-is-europe-supporting-the-integration-of-refugees-and-migrants/>

5.3. Με βάση τα αποτελέσματα που αποδεικνύουν τις δυνατότητες των επιχειρήσεων της κοινωνικής οικονομίας να ευνοήσουν την εργασιακή και κοινωνική ένταξη των μεταναστών, τα κράτη μέλη θα πρέπει να κληθούν να ορίσουν κίνητρα για την απασχόληση στα οποία θα μπορούν να έχουν πρόσβαση οι επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας που καθιστούν δυνατή την ένταξη στην αγορά εργασίας. Τα κίνητρα αυτά θα μπορούσαν να ισχύσουν για μια διετία από την αναγνώριση του καθεστώτος του δικαιούχου διεθνούς προστασίας.

5.4. Τέλος, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι τα προσεχή έτη είναι βέβαιο ότι θα αυξηθούν οι μετανάστες που θα μετακινηθούν εξαιτίας των σοβαρών συνεπειών της κλιματικής αλλαγής που προκαλεί αύξηση της ερημοποίησης, λιμούς και περιβαλλοντικές καταστροφές. Το φαινόμενο αυτό θα καταστήσει αναγκαία την επανεξέταση της τεχνητής και άνισης διάκρισης μεταξύ προσφύγων, αιτούντων άσυλο και οικονομικών μεταναστών, τουλάχιστον στις περιπτώσεις στις οποίες οι μετανάστες αυτοί επιχειρούν να γλιτώσουν από λιμούς και περιβαλλοντικές καταστροφές.

5.5. Για το λόγο αυτό πρέπει, τέλος, να εξακολουθήσουμε να προάγουμε τη βιώσιμη ανάπτυξη και την οικολογική μετάβαση οι οποίες θα μπορούσαν επίσης να έχουν θετικά αποτελέσματα για την οικονομία, αναδεικνύοντας τη συμβολή των επιχειρήσεων της κοινωνικής οικονομίας στην προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης, της κοινωνικής ένταξης και της ευημερίας, όπως υπογραμμίζεται και σε πρόσφατες γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ ⁽²⁷⁾.

Βρυξέλλες, 23 Μαΐου 2018.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Luca JAHIER

⁽²⁷⁾ Γνωμοδότηση με θέμα «Ενίσχυση της κλιματικής δράσης των μη κρατικών φορέων» (ΕΕ C 227 της 28.6.2018, σ. 35) και γνωμοδότηση SC/048 με θέμα «Νέα βιώσιμα οικονομικά μοντέλα» (ΕΕ C 81 της 2.3.2018, σ. 57).